

H o v o r n a .

Zástavní právo vespolečné

Hned když jsem po prvé pročítal osnovu občanského zákona, zarazil mne tento nadpis umístěný před § 365, a uvědomil jsem si hned, že nevystihuje právní pojem instituce, jíž se týkají předpisy v § 365 až 369, pro kterou máme dosud název simultánní právo zástavní. S dychtivostí hledal jsem vysvětlení v důvodové zprávě, ale nedošel jsem uspokojení. Uvádí se tam na str. 283 jenom toto: „Pro zástavní právo simultánní přijal subkomitét z polské „wspólności“ český název „vespolečné právo zástavní“. Superrevisní komise jej také přijala.“ V dalším obírá se zpráva věcnými potížemi, a ovšem jak z těchto úvah, tak také z obsahu zmíněných již §§ je docela nepochybné, co chtěla pojmově oním označením postihnouti.

Pokud vím, a také podle slovníku, značí polské *wspólność* — (nebo *społność*) — abstraktum pro společenství a vedle něho je pak také *społnictwo*. Není mi známo, že by se onoho výrazu užívalo také v užším smyslu k označení pojmu spoluzavázanosti, solidarity, korreality nebo simultánního zástavního práva. Než i kdyby tomu snad tak bylo, nemělo by to významu, protože právě naše slovné výrazy „vespolečný, vespolek“ nemají tento význam, totiž neoznačují ani pojem společenosti, ani pojem společného nebo společnostního nároku nebo závazku. Společníci mohou mít nároky a závazky společné, ale mohou mít také nároky a závazky vespolek, nebo vespolečné, které si ovšem musí vyříditi mezi sebou vespolek, nebo vzájemně mezi sebou. O tom nemůže býti pochybnosti.

Naše smlouva s Polskem, uveřejněná pod č. 56/26 Sb. z. a n. mluví v čl. 44 mezi jiným o rozdělení hypotekárních dluhů, které — podle českého textu — váznou simultánně na několika nemovitostech; v polském textu se praví „W ten sposób zostaną rozdzielone długi hipoteczne, ciążące łańcownie na kilku nieruchomościach —“. *Łańcownie* — to by znamenalo sloučeně, společně a vystihovalo by dobře, nebo dosti dobře pojem simultánní závaznosti potud, že tu jde o celek, jednotu s hlediska předmětu zástavního práva.

Záleží tak mnoho na tom, aby v chystaném novém občanském zákoně byla mimořádná péče věnována také jazykové správnosti, aby totiž pro určité pojmy usilovně byly hledány a voleny jazykově i logicky bezvadné výrazy, vystihující pokud možná právní pojem, výrazy, které by — pokud možná — přesně vystihovaly podstatu věci? Smíme se tu spokojiti s uznávanou jistě pravdou, že slova jsou jen symboly věci?

Rekl bych, že slovo, výraz slovní, je ukazovatelem a nositelem hodnoty jako peníz. Dobrý peníz má svou cenu ve své hodnotě a naopak, lehký peníz — naše drobné — je jenom ukazovatelem hodnoty, a to jenom podle normy, která mu tuto funkci ukládá a jenom pokud tak činí. Výstižný, přiléhavý výraz slovní platí svou hodnotou, svou logickou správností a ne z cizí autority. Není ovšem pochybností o tom, že také výraz, sám o sobě zcela nevyhovující a podstatu věci nevystihující, může docela dobře sloužiti praktické potřebě, jestliže nabude určitého obsahu, to jest významu,

z vůle anebo působením příslušné autority, kterou je jeho zobecnění v tomto významu, takže potom communi usu stane se výrazem určitého pojmu, třeba ho zcela nevystihoval; anebo v zákoně autoritou zákonodárcovou. Vodítkem jsou nám tu vykládací pravidla osnovy shrnutá pod nadpisem „Užívání zákona“ v § 2 až 4.

Jestliže tedy — jak již bylo řečeno — z věcného obsahu příslušných předpisů o simultánním zástavním právu (§ 365 až 369) nade vši pochybnost je zřejmé, že zákon měl na mysli tento pojem, když tuto část nade-psal voleným výrazem Zástavní právo vespolečné, a že tímto výrazem vyjadřuje onen pojem, nehrozí z toho nebezpečí pro budoucnost ve příčině výkladu. V právnické terminologii mohl by se pak zajisté bez obtíží a bez závadly ustáliti tento výraz k označení pojmu simultánního zástavního práva, třeba nevyhovoval docela podle výkladu filologického, který sama důvodová zpráva v poznámkách k §§ 2 až 4 na str. 251 klade na první místo před výkladem systematickým. Má-li zůstatí u výrazu nevyhovujícího, nesejde již na tom, do jaké míry tato jeho závada je větší než u výrazu jiného, který sám jeho autor uznává za nevyhovující úplně; mím tu slovo několikanásobný, které navrhuje ve svých člancích p. prof. Trávníček. (Lid. nov. ze 7. listopadu a z 1. prosince 1937.)

Je zde ještě otázka, bylo-li vhodné, aby se osnova právě u tohoto pojmu simultánního práva zástavního uchýlila od správné zásady, kterou vyslovila ve příčině cizích slov na str. 245, když přece onen výraz „simultánní“ jistě nabyt také v jazyce našem domovského práva a má svůj ostrý a přesný smysl, to jest určitý význam pojmový, a když se u nás vžil neméně než na př. kompensace nebo pod. jiné výrazy a když už nyní musíme myslet také na překlad do jiných jazyků a na případné nesaže, jež by při tom mohly nastati, když přece stejná snaha o vyloučení cizích slov je také na př. u Němců. Uvážiti dlužno, má-li i nadále zůstatí v z á k o n ě u tohoto výrazu nevhodného, zvláště podaří-li se najíti výraz zcela vystihující podstatu věci — pojem právní.

Správná je snaha komise o terminologickou konstanci, aby se totiž co možná pro stejné pojmy užívalo stejných slov (str. 245 zprávy). Pro spoluzávaznost máme v právnické terminologii výrazy solidarita, korrealita a simultánnost. U všech jde v podstatě o stejný pojem: u prvních dvou přes mnohost právních subjektů jednotnost jejich nároku nebo závazku, u posledního přes mnohost předmětů zástavního práva o zdůraznění jeho jednotnosti. Společným znakem je tu ona jednota, onen celek (a ne ovšem vzájemnost, vespolečnost). K vyjádření prvních dvou zůstala osnova v nadpisu k § 726 a násl. u poznačení do jisté míry archaistického a mluví tam o „pohledávkách a dlužích k ruce společné a nerozdílné“, aniž se k tomu činí jakákoli poznámka s hlediska filologického na str. 321 zprávy. Nehledíc k tomu, že taková nedílnost nároku může vzejíti také u jiných nároků než peněžitých, jež označujeme slovem pohledávky, dal by se tento nadpis výstižně nahraditi označením: o nárocích a dlužích n e d í l n ý c h. A tu přicházím k výrazu, jemuž třeba věnovati trochu pozornosti a který považují za výstižný a vyhovující v každém směru.

Nepřicházím ani s vynálezem, ani s objevem, protože se tohoto výrazu v označeném smyslu již dávno užívá v praksi; v rozsudcích nejvyššího soudu se bez závadly vyslovuje, že jsou žalovaní povinni zaplatiti na př. útraty sporu nedílně; stejně by tomu bylo na straně žalobců, kteří jsou oprávněni nedílně přijmouti nějaké plnění od žalovaného. Zejména pan sen. pres. dr. Čákr, který byl také členem revisní komise, byl uznávaným mistrem slohu, a který pečlivě dbal jazykových otázek, užíval dů-

sledně tohoto výrazu ve smyslu neděleného nároku nebo závazku. A rád jsem mu v tom dával za pravdu.

Stejným právem jak o neděleném nároku a závazku — neděleném právu — dalo by se užití tohoto výrazu také o právu zástavním, takže by se mluvilo o nedílném zástavním právu.

Vpravdě je ovšem každé zástavní právo pojmově nedílné potud, že zasahuje každou část zavazené věci jednotně nebo hromadně; ale zvláštního významu nabývá tato nedílnost, teprve když předmětem zástavního práva jsou nejméně dvě samostatné věci movité nebo dvě knihovní tělesa. V tom smyslu nabývá otázka nedílnosti také u nároků a závazků významu teprve tam, kde na jedné nebo na druhé straně je více právnických subjektů, a nikoli tam, kde nárok nebo závazek je nedílný proto, že jeho předmět je právně nedělitelný. Myslím, že by bylo s prospěchem, kdyby se v zákoně i v důvodové zprávě všude nahradila slova „vespolný, vespolně“ slovy „nedílný a nedílně“, takže by tu bylo nedílné zástavní právo a nedílné (nikoli vespolně) zavázané těleso; z této záměny nemůže vzejít žádná závada, a byla by tak vystižena — po mém soudu správným výrazem — vlastní podstata věci. Uvolní-li se nedílné zástavní právo, dopouští § 366 jenom zástavní právo rozdělití (což je v soulase s pojmem „nedílné“), anebo ovšem jednotlivé zástavy ze závazku propustiti. U „vespolných“ zástavních práv, kdyby totiž šlo o taková vespolná práva ve vlastním toho slova smyslu, tedy snad o vzájemná práva zástavní, musilo by se postupovati docela jinak; kdyby se uvolnilo jedno z takových vespolných zástavních práv u dvou osob sloučených v jakési společenství, jež právě onu vespolnost umožňuje, nemusilo by to míti podle okolností žádného významu na právo druhé a neměla by tu podkladu zásada, podle níž se mají omezovati a rušiti nedílné zástavy knihovní, jak se to jevílo již na př. v § 222 exekučního řádu.

Bylo by tedy na místě zavésti tento kratší terminus jak u zástavního práva, tak také v § 726 a násl. u nároků a závazků, čímž by také odpadl rozdíl, který se dosud činí mezi solidaritou a korrealitou, jak se o tom zmiňuje důvodová zpráva na str. 321.

Předmětem nedílného zástavního práva hypotekárního mohou být i jenom knihovní tělesa bez zřetele ke své hospodářské nebo právní povaze; tedy jak věci jednotlivé, tak hromadné; u ruční zástavy mohou být předmětem také na př. dvě věci hromadné, z nichž každá podle své povahy anebo podle svého určení tvoří samostatný právní celek. Proto se nedá bez nebezpečí použití výrazu „hromadná zástava“ anebo „hromadné zástavní právo“ a nevyhovuje ovšem ani slovo „množné zástavní právo“ ani „pomnožné zástavní právo“ (viz Trávníček v článku z 1. prosince 37 L. N.), neboť ani jedno ani druhé nevystihuje podstatu věci s právníckého hlediska.

Jazykově — myslím — jsou ona slova „nedílné zástavní právo“ a pod. nezavadná, protože si při nich a v nich uvědomujeme pojmový rozdíl nedílnosti a nedělitelnosti, nebo dělenosti a nedělitelnosti.

Mám za to, že by tento nový terminus technicus docela dobře zapadl do naší právnícké terminologie, že by v ní mohl zdomácněti a vhodně nahraditi také ještě jiné výrazy, jež mají zobraziti pojmy v podstatě stejné. Máme zatím „nedíly“, u nichž se právě tímto výrazem velice vhodně zdůrazňuje právní nedělitelnost usedlosti, tedy její nedílnost, aniž se jde na tom, zda by byl hospodářský statek podle své povahy a hospodářsky dělitelný.

Myslím, že by se onoho výrazu dalo použití docela vhodně také v právu procesním o společenství v rozeptí a o právním účinku soudního roz-

hodnutí a že bychom mohli pak mluvíti o nedílném společenství v rozepři a o nedílném účinku rozsudku pro všechny účastníky sporu nebo dokonce pro všechny účastníky právního poměru, třeba ve sporu nezúčastněné. Snad by jazykově nenarazilo ani označení „nedílní“ společníci v rozepři, třeba by tu výrazově a pojmově bylo vhodnější dosavadní poznačení „nerozluční“ společníci. Také tu jde všude potud o stejnou instituci, že se předpokládá jakýsi právní celek, právnícky nedělitelný, tedy nedílný. V osnově civ. řádu v § 12, 18 uvádějí se dosavadní výrazy.

Jednotnost právních forem a označení je dobře vyznačena v ř. německém obč. zákoně německými výrazy Gesammtgläubiger (§ 428 a násl., 2151), Gesamtschuld, Gesamtschuldner (§ 426 a j.), Gesamthypothek (§ 1132 a j.), aniž je na závalu, že se užívá pro pojmově poněkud jiné instituce výrazů jako Gesamtgut (§ 1438 a j.), Gesamtgutsverbindlichkeiten, Gesamtgrundschuld a Gesamtrentschuld.

U nás by tedy nastoupily výrazy nedílné nároky, nedílné pohledávky, nedílné závazky nebo dluhy, a o osobách pak nedílné oprávnění věřitelé nebo nedílně zavázaní dlužníci. Ze zde nemáme výrazu o jednom slově, nevadí; bylo by to přece kratší a výstižnější než obraty, k nimž by tu vedla dosavadní terminologie se závazky k ruce společné a nerozdílné.

Naznačil jsem, že sice nehrozí nebezpečí v příčině interpretace z nesprávného termínu „vespolné zástavní právo“. Nicméně mám za to, že to samo o sobě nestačí a že je žádoucí, aby se v osnově dbalo jazykové správnosti. Filologických poznámek máme v důvodové zprávě poskrovnu a ani co do slohové úpravy tam nenajdeme poučení o tom, co a jak bylo tu uváženo při formulaci norem. Je zřejmé, že tu třeba společně práce a společného úsilí odborníků právnických a jazykových, jakož vidět právě na tomto případě u vespolného zástavního práva. Menší vina je tu na poradcích jazykových, kteří nemusili znáti pojmové znaky instituce, pro kterou se hledalo nové označení. Buď jak buď, panu prof. Trávníčkovi přičísti je za zásluhu, že na nevhodnost zvoleného výrazu upozornil první, třeba je jenom znalcem jazyka.

Bylo by jistě na prospěch věci, kdyby se stala osnova předmětem posouzení a diskusí v Naší řeči, a je velikou chybou, že se tak dosud nestalo, když jde o zákonnou úpravu tak dalekosáhlého významu také pro právníckou terminologii.

R. n. s. Dr. Gabriel Budík.

Obvyklý rabat v penězích podle přídávkového zákona (společenstevní usnesení podle § 53 z. n. s. o rabatech).

Zákon čís. 75/35 Sb. z. a n. jedná o rabatech v § 3 lit. e) a f), v § 4 odst. 1 a 2, v § 7 a v § 8. Zákon rozlišuje mezi obvyklým rabatem v penězích a obvyklým rabatem ve zboží. Obvyklý rabat ve zboží není předmětem tohoto článku. Obvyklým rabatem v penězích je ve smyslu § 4 odst. 1 tohoto zákona každá peněžitá výhoda, která se odběrateli obvykle poskytuje při odběru zboží nebo výkonu onoho druhu, a to buď v hotovosti neb srážkou (slevou) z ceny za zboží nebo za výkon. O obvyklosti bude řeč později.

Mohou se tedy vyskytovat tyto druhy rabatu v penězích: 1. slevy bez jakéhokoli pojmenování, 2. slevy za placení v hotovosti nebo za placení dříve než bylo ujednáno, 3. slevy za vyšší odběr, 4. slevy z titulu příslušnosti k určité skupině lidí (povolání, spolky atd.).

Tento výpočet je pouze příkladný. Vylučujeme v tomto článku všechny rabaty (tedy jakéhokoli slevy), které se poskytují v obchodním styku mezi výrobcem a velkoob-

chodníkem nebo výrobcem a detailistou nebo velkoobchodníkem a detailistou nebo ve styku některých z těchto osob s demigrosisty, zkrátka v hospodářském styku mezi nekonsumenty. Omezujeme se na posuzování případů poskytování rabatů podle tohoto zákona, tedy některých z uvedených slev, ve styku mezi obchodníky čili výrobci a konsumenty.

O rabatu lze při tom mluvit jen tehdy, jde-li o slevu z nějaké předem určené ceny, tedy u zboží značkového nebo u zboží, které má u toho kterého obchodníka běžnou cenu. Rabatem není tedy, prodává-li někdo zboží, jež až dosud prodával za vyšší cenu, za nižší cenu. Obchodník s módním zbožím prodá na př. nějaké módní zboží, které dosud stálo 500 Kč, za 450 Kč, poněvadž se obává, že by mu zůstalo ležet, vyšlo z módy atd. V tomto a některých jiných oborech bude velmi těžké zjistiti, zdali jde o takovou slevu nebo o rabat. Zejména to bude těžké u zboží různorodého, kdežto u zboží stejnorodého, hodně běžného, toto určení obtížné nebude. Nutno také pamatovati určitě skupiny nákupu v drobném, t. j. nákupu na úvěr. Jestliže se tento nákup provádí za tytéž ceny jako v hotovosti, pak jde vlastně také o slevu, jež pozůstává v úrocích, což ovšem hraje roli jen při větších nákupech a poskytnutí úvěru na delší dobu.

Zákon připouští jen o b v y k l ý rabat v penězích (§ 3 lit. e), § 4 odst. 1.). Pojem obvyklosti zákonem definován není, pročej jej musíme vykládati podle vlastního smyslu tohoto slova, a nestačí-li to, podle analogie. Obvyklým je to, co se často vyskytuje, tedy četný počet případů a nepřetržitý řetěz případů. Proto pak, že lidé nejednají vždy tak, jak by měli, nýbrž menší nebo větší počet osob jedná, jak se jednati nemá, musíme samozřejmě vyloučiti případy nedovoleného jednání. To je právní potíž při zjišťování zvyklosti, obyčejů atd. Obyčejně bývá takové jednání protizákonné, avšak toto protizákonné jednání musíme a priori vyloučiti. Ale i jednání, které by nebylo a priori protizákonné, nemusí býti jedním, o němž bude zjištěno, že je obvyklé, poněvadž i v tomto jednání bude ještě určité procento, jež nesouhlasí s jednáním skutečně obvyklým. Zdá se, že tu jde o pokud možno správné zjištění toho, co se obvykle dělá. To ovšem prakticky není proveditelným. Z á k o n o d á r c e m o h l t e d y m í t i n a m y s l i, u ž i l - l i t o h o t o v ý r a z u (o b v y k l ý r a b a t), j e n p ř í p a d y, k d y n e m ů ž e b ý t i v ů b e c s p o r u o t o m, ž e e x i s t u j í j a k o v š e o b e c n ě u z n a n á z v y k l o s t.

Vezměme na př. velkoobchodnický rabat v některých oborech: žádný odborník zde nemůže býti na pochybách, že tento rabat jest obvyklý, ba že na něm byla vybudována existence velkého obchodního odvětví. Jiným příkladem je skonto za placení předem ve styku mezi výrobcem a velkoobchodníkem nebo mezi velkoobchodníkem a detailistou. Ze znění zákona vyplývá zcela jasně, že zákonodárci tanuly podobné případy na mysli. Zákonodárcemusel všechny tyto případy pojmuti do zákona, poněvadž by jinak byly bývaly ve smyslu § 1 nedovoleným přídavkem. Vzhledem k tomu však, že jsou pro obchodnictví naprosto nutnými, musel je zákonodárcem udržeti v platnosti, nechtěl-li vážně ohroziti hospodářský styk.

Ve všech jiných případech — uvedený výpočet není samozřejmě taxativní, nýbrž jen příkladný — není obvyklost tak notorická a nejedná se tam o obvyklost ve smyslu tohoto zákona. Ony případy by vlastně jako neobvyklé neměly býti vůbec připuštěny. Musíme si však uvědomiti, že zjištění všech těchto okolností je tak obtížné, že, nechceme-li nikomu, byť i nevědomě, uškoditi, musíme v těchto ne notorických případech postupovati velmi opatrně.

Obvyklým ve smyslu tohoto zákona bude jen ten rabat, kde převážná většina obchodnictva nebo živnostnictva dotyčného oboru tento rabat poskytuje, poněvadž dle přesvědčení těchto kruhů se srovnává s poctivým obchodním stykem.

Živnostenská společenstva, zejména obchodní gremia, učinila po vydání tohoto zákona celou řadu usnesení, ve kterých upravila otázku rabatů. Většinou označují určitou výši rabatů jako maximálně přípustnou, v jiných případech pak označují poskytování rabatů vůbec za neobvyklou novotu, na jejímž odstranění se usnášejí ve smyslu § 114 i) ž. ř. v souvislosti s § 53 odst. 3 zákona proti nekalé soutěži čís. 111/1927 Sb. z. a n.

Vyskytla se otázka, jaká většina se vyžaduje k tomu, aby takové usnesení bylo pravoplatné. Domníváme se, že stačí nadpoloviční většina, byla-li valná hromada řádně svolána, byl-li tento bod na programu a byla-li předepsána určitá presence nebo jinak vyhověno všem ustanovením společenstevních stanov. Tento svůj názor odůvodňujeme tvrzením, že k tomu, aby poskytování rabatu mohlo být označováno jako obvyklé, je zapotřebí, aby to tvrdila převážná většina obchodnictva a živnostnictva. Tvrdí-li však na valné hromadě nadpoloviční většina opak, dá se klidně předpokládati, že tomu tak není. Buď totiž nemají dotyční živnostníci na věci valného zájmu a dostaví se jen v nepatrném počtu na valnou hromadu, pak nelze předpokládati, že obvyklost je nesporná, poněvadž by jinak tito živnostníci byli jistě projevíli zájem, zejména jde-li o věc tak dalekosáhlého významu, jak se vždy tvrdí. Je-li však naopak tomu presence na valné hromadě dosti značnou, pak vyplývá z této okolnosti, že nadpoloviční většina se vyslovuje v tom smyslu, že dotyčný rabat není obvyklým a že jde, poskytuje-li se tento rabat, o nepřípustnou novotu. Jedná-li se ovšem o notorické překrucování skutečnosti, což by bylo také myslitelné, mají politické úřady, resp. obchodní komory vždy ještě možnost, taková usnesení korigovati.

Zastávám proto názor, že zásadně, t. j. v rámci toho, co bylo shora vylíčeno, je možno, aby se společenstva usnášela jak na tom, že rabat přes určitou výši je nepřípustnou novotou, tak i na tom, že poskytování rabatů vůbec je nepřípustnou novotou. Doporučoval bych ovšem vždy, aby v odůvodnění těchto usnesení bylo řádně vylíčeno, jak se věc má, po případě časový vývoj atd. Takové dosti podrobné odůvodnění poskytuje další záruku, že nebude možno vydávati usnesení nepromyšlená nebo vůbec odporující stavu věci.

Jak známo, má poskytování rabatů velký význam pro obchodníky v soutěži s výdělkovými a hospodářskými společenstvy (družstvy).

§ 7 přídatkového zákona zní takto:

„1. Slevy (restituce, návratky), které poskytují výdělková a hospodářská společenstva (družstva), spolky a jiná sdružení svým členům v určitém poměru k odebranému zboží, jakož i t. zv. dividendy na podíly jejich členů z bilančně vykázaného zisku, pokládají se podle tohoto zákona za obvyklý rabat v penězích (§ 4 odst. 1).

2. Zakázáno jest uvedení dividendy před roční uzávěrkou poskytovat, jakož vůbec nabízetí neb slibovati je v určité pevné výši neb v určitém množství.“

To znamená, že u výdělkových a hospodářských společenstev (družstev) se mohou vyskytovat tyto případy:

1. Výdělkové a hospodářské společenstvo prodává s jakýmikoliv slevami n e č l e n ů m. Tato činnost není podle přídatkového zákona dovolena. Nechceme při tom zkoumati otázku, pokud prodej nečlenům je vůbec dovolen.

2. Vydělkové a hospodářské společenstvo poskytuje členům pokladniční skonto nebo nějakou jinou slevu, která není v určitém poměru k odebranému zboží. Ani tyto slevy nejsou podle přídávkového zákona dovoleny (arg. v určitém poměru k odebranému zboží).

3. Vydělkové a hospodářské společenstvo poskytuje členům dividendu na členské podíly z bilančně vykázaného zisku, ovšem po uzavěrci. Tyto dividendy nejsou vlastně vůbec slevami nebo přídavky a nelze dobře rozuměti, proč se v přídávkovém zákoně zcela zbytečně uvádějí. Jsou přípustny.

4. Vydělkové a hospodářské společenstvo poskytuje svým členům slevy v určitém poměru k odebranému zboží, které se označují jako návratky (restituce). Tímto případem se budeme museti zvláště zabývat.

Zvláštní interpretační obtíže působí věta „pokládají se podle tohoto zákona za obvyklý rabat v penězích (§ 4 odst. 1)“. Jeden způsob výkladu je tento: slova „pokládají se podle tohoto zákona za obvyklý rabat v penězích“ znamenají, že zákonodárce je prohlašuje za obvyklý rabat v penězích, čímž odpadá jakékoliv další zkoumání, zdali jsou tyto slevy obvyklé nebo zdali jsou rabatem. Zákon je prohlásil za obvyklý rabat a tím platí o nich ve smyslu § 3 lit. e), že nejsou přídavkem. Tato argumentace je na první pohled jednoduchá a správná. Zkoumáme-li však tuto otázku blíže, zjišťujeme, že s tímto výkladem nevystačíme. Co se má státi na př. v případě, jestliže vydělkové a hospodářské společenstvo poskytuje, jak se skutečně stalo v jednom praktickém případě, o němž musely komory podati posudek (viz referát liberecké komory ze dne 25./5. 1937 čís. 27.995), 9%ní návratku neby poskytovala-li by v témže místě a témže oboru dvě soutěžící si vydělková a hospodářská společenstva návratky v různé výši? Lze ve všech těchto případech mluvit o obvyklém rabatu a mají všechny tyto rabaty neodvisle na sobě býti vedle sebe přípustny? To zákonodárce zajisté nemínil. Zákonodárce stanovil zde právní domněnku, že se jedná o obvyklý rabat. To je však pouze praesumptio juris a nikoliv ac de jure. Kdyby totiž zákonodárce byl chtěl, aby se tu jednalo o nevyvratitelnou právní domněnku, byl by to musel jasně vyjádřiti, což se však nestalo. Proto může toto zákonné ustanovení znamenati jen tolik, že, poskytuje-li nějaké vydělkové a hospodářské společenstvo (družstvo) návratku, platí a priori domněnka, že je přípustná, t. j. že je obvyklým rabatem. Této přípustnosti nelze zejména čeliti tvrzením, že v tom kterém oboru rabat obvyklým není.

Dává-li vydělkové a hospodářské společenstvo restituci svým členům v poměru k odebranému zboží, pak je to zásadně přípustné. Přesahuje-li však tato restituce obvyklou výši a dosahuje-li výše, která je i u vydělkových a hospodářských společenstev neobvyklou (na př. 9%), poskytují-li se obvykle 2%, pak již nelze mluvit o tom, že jde o obvyklý rabat a lze v tomto případě tuto právní domněnku vyvrátiti. Poukážeme při tom také na komentář min. rady Dr. Skály, Kompas 1935, str. 230, kde autor tohoto zákona dochází, ovšem ne naší argumentací, k témuž výsledku a kde tvrdí, že „o obvyklosti výše rabatu, který poskytují družstva svým členům, nerozhoduje vzhledem ke konkurenčnímu rázu družstev v poměru k soukromopodnikatelským podnikům jedině stanovisko konsumních družstev samých nebo výkon toho druhu nabízejí“ (str. 231). Toto tvrzení se arci neodůvodňuje právním výkladem. Z našeho výkladu však vyplývá, že výše restitucí u družstev podléhá zkoumání co do obvyklosti v rámci družstev. I zde bude nutný velmi přísný výklad pojmu obvyklosti, při čemž poukážeme na to, co bylo uvedeno o tomto pojmu již dříve. Pokud jsme zjistili šetřením, obnáší obvyklá výše návratek u

výdělkových a hospodářských společenstev (družstev) asi 2%. Vyšší návratky než 3% bychom zásadně považovali za neobvyklé.

K posouzení zbývá toliko § 8 zákona čís. 75/35 Sb. z. a n., který zní takto: „Ohlašovati, nabízetí neb poskytovatí rabat v penězích na základě srážkových (rabatových, strádacích) známek obchodními gremii, jakož i organisovanými srážkovými (rabatovými, strádacími) spolky, sdruženími, družstvy jest dovoleno.“

Podle tohoto paragrafu jsou z organisovaného rabatu vyloučeni soukromníci a organisace rabatu je povolena jen obchodním gremiím, jakož i organisovaným srážkovým, rabatovým, strádacím spolkům, sdružením a družstvům. To znamená ovšem jen organisaci obvyklého rabatu, poněvadž zákonodárce nemínil tímto ustanovením vyvrátiti všechna ostatní ustanovení ohledně rabatů. To je také zcela jasně vyjádřeno v komentáři autora přídatkového zákona min. rady Dr. Skály. Jiný výklad, například v tom smyslu, že každá z jmenovaných organisací může poskytovatí rabat, i když není obvyklý, v jakékoliv neobvyklé výši, je nemyslitelný, poněvadž by to znamenalo, že všude tam, kde rabat není obvyklým, by se mohlo několik lidí sdružit způsobem v § 8 uvedeným, načež by v tomto oboru anebo v oné oblasti se stal tento rabat automaticky přípustným.

Dr. Jindřich Hö nig.

70 let S. Čs. P. „Všehrd“.

V jubilejním roce republiky oslaví Spolek čs. právníků „Všehrd“ v Praze 70. výročí svého založení. K oslavě tohoto jubilea bude také uspořádána výstava historie a činnosti spolku a nynější výbor žádá proto bývalé funkcionáře i členy, aby laskavě spolku zapůjčili k uspořádání této výstavy různé památky, zejména prvá vydání knih spolkové edice, různé písemnosti a fotografie a pod. Zprávy vyprošuje si spolek přímo na svou adresu: Praha I-901, Pařížská tř., tel. 634-79.

Úř